

2016-02-25

Dnr 430-33321-2015
Ert dnr Ku2015/02346/KL

Kontaktperson
Samhällsbyggnadsavdelningen
Agnes Kempe
010-224 16 42
agnes.kempe@lansstyrelsen.se

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena (Ku2013/1343/KA)

Länsstyrelsen har av Kulturdepartementet beretts tillfälle att yttra sig över Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena. Kulturdepartementet önskar synpunkter på föreslagna regeländringar.

Sammanfattande synpunkter

- Länsstyrelsen ställer sig bakom de föreslagna regeländringarna med undantag för föreslagna lydelse i 4 kap. 3 och 13 §§ kulturmiljölagen (1988:950), förkortad KML, vilka Länsstyrelsen anser juridiskt otydliga.
- Länsstyrelsen har identifierat ytterligare behov av lagändringar vad gäller:
  - definitionen av begreppet kyrkobyggnad,
  - bestämmelsen om att det i varje församling ska finnas en inventarieförteckning,
  - avsaknaden av bestämmelse som ger länsstyrelsen möjlighet att tillståndspröva ny förvaring av inventarier,
  - avsaknaden av bestämmelse om brådskanie åtgärder på begravningsplatser och kyrkliga inventarier.
- Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetes uppfattning att frågor kring kulturhistoriskt värde, det generella skyddet, övertalighet och annan ägare än Svenska kyrkan behöver utredas ytterligare.

Länsstyrelsens synpunkter

4 kap. 3 och 13 §§ KML

Länsstyrelsen anser att föreslagna lydelse i 3 och 13 §§ KML är juridiskt otydliga. Länsstyrelsen är positiv till att det i första stycket i 4 kap. 3 och 13 §§ KML klarläggs att det är åtgärdernas påverkan på objektets kulturhistoriska

värden som styr om åtgärden är tillståndspliktig eller inte. Länsstyrelsen anser dock att första och andra stycket i 3 och 13 §§ är motstridiga, eftersom andra stycket innehåller en uppräkningslista av åtgärder som alltid är tillståndspliktiga – oavsett om dessa påverkar det kulturhistoriska värdet eller inte. Första stycket blir på så sätt verkningslöst. Uppräkningen av tillståndspliktiga åtgärder harmonierar inte heller med 7 § i Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen (KRFS 2012:2), där det tydliggörs att det är åtgärdens påverkan på det kulturhistoriska värdet som styr tillståndsplikten och inte åtgärdens omfattning avseende tid, resurser och fysisk påverkan.

Länsstyrelsens identifiering av behov om ytterligare lagändring

I 4 kap. 2 § KML definieras begreppet kyrkobyggnad. Ett av kriterierna är att byggnaden före den 1 januari 2000 ska ha invigts för Svenska kyrkans gudstjänst. Länsstyrelsen anser att detta kriterium bör ändras eftersom Svenska kyrkans församlingar och pastorat många gånger saknar uppgift om byggnaden är invigd eller inte. Detta blir särskilt problematiskt när det gäller begravningskapell där invigningen styr om byggnaden omfattas av 3 eller 13 §§ (byggnad på begravningsplats). Enligt första punkten i 2 § ska byggnaden ha uppförts före utgången av år 1939. Länsstyrelsen anser att det behöver tydliggöras om byggnader, som uppförts före utgången av år 1939 men som blivit kyrkor först efter år 1939, omfattas av lagen eller inte.

Enligt 4 kap. 7 § KML ska det i varje församlingen finnas en förteckning över inventarier av kulturhistoriskt värde. Av samma paragraf framgår vidare att det i varje församling ska utses två personer som har ansvar för att föra förteckningen samt se till att föremålen förvaras och vårdas väl. Länsstyrelsen anser att begreppet *församling* bör ersättas med *kyrkobyggnad, annan kyrklig byggnad, kyrkotomt och begravningsplats*. De senaste årens församlingssammanslagningar har medfört att det i en församling ofta finns ett flertal kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser. Ansvarsområdet för de inventarieansvariga har därmed blivit större samtidigt som det lokala engagemanget riskerar att minska. Det finns även risk för att inventarierna tappar sitt sammanhang till kyrkobyggnaden, kyrkotomten och begravningsplatsen när samtliga inventarier i församlingen finns upptagna på en och samma förteckning.

Enligt 4 kap.6 § KML ska inventarier av kulturhistoriskt värde som hör till kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats förvaras och vårdas väl. Utifrån nuvarande lagstiftning har dock länsstyrelsen ingen möjlighet att tillståndspröva ny förvaring, till exempel ett textilskåp – även om det på flera länsstyrelser är praxis att göra detta. Länsstyrelsen anser därför att lagen bör kompletteras med en bestämmelse som reglerar ny förvaring av inventarier av kulturhistoriskt värde.

För kyrkobyggnader och kyrkotomter får enligt 4 kap. 5 § KML brådskande reparationsåtgärder utföras utan tillstånd. Länsstyrelsen anser att bestämmelsen om brådskande åtgärder borde finnas även för begravningsplatser och kyrkliga inventarier.

Behov av ytterligare utredningar

Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetets uppfattning att frågor kring kulturhistoriskt värde, det generella skyddet, övertalighet och annan ägare än Svenska kyrkan behöver utredas ytterligare. Länsstyrelsen anser dock att begravningsplatser och kyrkliga inventarier bör inkluderas i den föreslagna utredningen kring övertalighet.

De som deltagit i Länsstyrelsens yttrande

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande avdelningschef Gunvor Landqvist med antikvarie Agnes Kempe som föredragande. I den slutliga handläggningen har också kulturmiljödirektör Mats Riddersporre, länsantikvarie Thomas Romberg samt antikvarie Alice Öberg deltagit.

Gunvor Landqvist

Agnes Kempe